

TRGOVSKI LIST

Casopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v soboto, dne 1. decembra 1928.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 142.

Praznik ujedinenja.

Danes praznujemo desetletnico ujedinenja, državne samostojnosti in politične neodvisnosti. Je to prva desetletnica, ki jo praznujemo v spomin na oni dan, ki je in ostane najlepši in najsvetlejši dan v zgodovini našega naroda.

Danes pred desetimi leti so narodne trobojnice oznanjale radostno vest, da se je Slovenec, osvobojen okov večstoletnega suženjstva, spontano združil pod skupnim krovom z bratom Srbom in Hrvatom. Sešli so se zopet rodni bratje, ki jih je skozi stoletja ločilo nasilje, v skupnem domu, ker jim je bilo tako predestinirano. Tedaj se ni razmisljalo o tej ali oni državnoopravni obliki, ki naj bi tvorila bazo za skupno življenje, pred veličino lastne državnosti in svobode je odpadel vsak pomislek, vsak pridržek.

Prav v tej spontanosti, v tem brezmejnem navdušenju, s katerim se je izvršilo ujedinenje, vidimo to, kar daje temu dogodku toliko lepote in vzvišenosti. Ta prosta volja pa je obenem tudi pečat za nepreklicno moč in nedotakljivost tega zgodovinskega akta.

Desetletna doba je za zgodovino države, za njeno konsolidacijo na znotraj in zunaj, razmeroma kratka. Zlasti je ta doba kratka za novo državo kakor je naša, stvorjena iz različnih pokrajin z najrazličnejšimi upravnimi sistemi. Življenje prvih let je bilo v resnici težavno. Potrebno je bilo urediti državni aparat, ki je deloval slabo. Slabo je delovala tudi prometna služba, povojna doba je prinesla pomanjkanje vsega in povsod. Borba za določitev meja, za ureditev gospodarsko političnih odnosov z našimi sosedi je vezala najproduktivnejše naše sile in absorbirala najboljše naše energije. Posledice vsega tega so se kazale v rapidnem padanju našega denarja. Ni čuda zato, da ni notranje-politična konsolidacija napredovala tako kot je bilo pričakovati in se nahajamo danes ob desetletnem jubileju sredi med najhujšimi boji, in so partijske strasti zastropile vse naše življenje.

V političnem metežu se je pozabilo, da smo s politično osvoboditvijo nujno prevzeli tudi nalogo, da novi državi omogočimo samostojno življenje, da politično svobodo dopolnimo z go-

spodarsko neodvisnostjo, da omogočimo ujedinenemu narodu najpopolnejšo kulturno in socialno ekzistenco. Ako pogledamo danes ob tem važnem mejniku nazaj v zgodovino našega naroda in si tudi samo za trenutek predočimo one črne sužnje čase, ko je nad našim narodom gospodovala peščica tujcev, ko smo se morali boriti za vsako mrvice pravice, tudi če nam je šla po vseh božjih in človeških postavah, ako pogledamo le malo nazaj na vse to in motrimo dogodke ob postanku naše države in vse kar je temu neposredno in hkrati sledilo, ne smemo obupati. Nasprotno mora pogled na vse to držati naša srca kvišku, vlti nam mora poguma, ojačiti našo voljo, da podvojimo delo za gospodarsko konsolidacijo, za gospodarski razmah in napredek, ki je predpogoj za uspešen razvoj na vseh drugih poljih. Besedovanja, protestov in obljub je bilo že dovolj; s takim početjem se državna stavba ne gradi. Treba je podrobne, sistematično zasnovanega in organiziranega dela, ki edino more imeti uspeh.

V zadnji številki našega lista smo priobčili pod naslovom »Na razpotju« uvodnik, v katerem smo poudarjali važnost sedanjega momenta, ki zahteva od nas konstruktivnega, pozitivnega dela, ki zahteva, da postavi vsakdo izmed nas v službo za nove naloge, ki so se nam naložile z neodoljivo silo, celega moža. Povedali smo to jasno, opozarjali resno. Slučaj je nanesel, da so se nam te naloge naložile prav ob tem važnem mejniku, ob desetletnici naše samostojnosti. Pogled nazaj, spomin na svetle momente osvobođenja naj nas združi za to delo v eno samo fronto, ki naj bi ne poznala političnih, partijskih ali katerihkoli drugih ozirov. Manifestacije, zbori in resolucije nam pri reševanju teh nalog ne morejo koristiti. Dela na zunaj, za javnost in ulico je bilo dovolj, poglobiti je treba podrobno delo, za katero naj zastavi vsak posameznik vse svoje sile, ker le to more voditi do onega cilja, ki nam je določen v zgodovini Slovanstva in ki so ga zlasti našemu narodu jasno začrtali porappalski dogodki. Te misli nas obhajajo ob velikem prazniku ujedinenja in s sklepi, ki se ob takih mislih v naši notranjosti z neodoljivo silo sami porajajo, začnimo drugo desetletnico.

selih letošnjih mesecih je znašala pasivnost 819.7 milj. šilingov, za 38.9 milijonov manj kot v istih mesecih lanskega leta. Trgovina se je vsa zvišala, uvoz in izvoz, a zadnji bolj kot prvi.

Ljubljanska borza.

Tečaj 29. novembra 1928.	Prejšnji dan	Dan dan
DEVIZE		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22.85
Berlin 1 M	13.545	13.575
Bruselj 1 belga	—	7.9112
Budimpešta 1 pengö	—	9.204
Curih 100 fr.	1084.10	1087.1
Dunaj 1 šiling	7.985	8.15
London 1 funt	—	275.95
Newyork 1 dolar	—	26.875
Paris 100 fr.	221.36	2.3.36
Praga 100 kron	168.27	169.07
Prag 100 kr.	297.09	299.9

Dolžnost vsakega zavednega trgovca je, da pridobi vsaj enega naročnika na »Trgovski list«!

Ivan Jelačin ml.

✓ Moj pogled na prvih deset let.

Pred svetovno vojno se je slovensko gospodarstvo gibalo v skromnih mejah. Poedini zastopniki naše trgovine in industrije so se brigali predvsem za svoja podjetja; redki so bili javni delavci v vrstah naših trgovcev in obrtnikov, kaj še le industrijalcev. Res se je smatralo slovenskega trgovca za predstavnika nacionalne smeri in pospeševalca narodnega napredka, vendar pa je bilo njegovo udejstvovanje skromno v skromnem obsegu skromnih stanovskih organizacij. Po »septemberskih« dogodkih je bilo od male skupine mladih ljudi organizirano bojkotno gibanje proti nemškemu podjetjem, ki je nekaterim našim trgovcem dalo podlago za večji razmah v obratu in gmotno okrepitev, na kar pa je večina slednjih že pozabila. O kakem sodelovanju našega gospodarskega človeka pri važnih odločitvah velike gospodarske politike ni bilo govora. O tem so odločali drugi.

Prišla je svetovna vojna in z njo preobrat leta 1918. Z razvalin preteklosti se je tudi slovenskemu gospodarju odprl pogled v novo bodočnost — v lastni državi. Vsi, ki smo s hrepenenjem v srečo pričakovali tega trenutka, stopili smo z radostjo, ljubeznijo do svojega poklica, voljo do dela in zaviranih rokavov v novo življenje. Izredni so bili tisti časi: vse narobe, vse prepočasno in vse prehitro je šlo. Vstali so politični apostoli, ki so iz težnje po popularnosti označevali socialistične resnice, ki so bile blizu boljševizmu in voda na mlin onih, ki so videli v trgovcu, obrtniku in industrijalcu samo izkoriščevalca konzumenta. Politične stranke vseh barv so goreče tekmovala v demagogiji. Kolikor je še ostalo ugleda našemu solidnemu gospodarju ob sosesčinj vojnih izrastkov, verižnikov in navijačev cen, še ono trohico dobrega imena naj bi bil moral takrat izgubiti po zaslugi kratkovidnih ljudi. Trgovce so zapirali radi neverjetnih malenkosti, šikanirali jih na najrazličnejše načine, tirali jih z obratom iz lokalov na ulico, pritiskali jih z davčnim vijakom, da je bilo res živahno. In pod solncem svobode nam je postajalo tesno pri sreči. V načelstvu različnih političnih strank smo sedeli tudi zastopniki gospodarjev, pa naše ustne in pismene predstave so bile samo dekoracija dnevnega reda. Povsod gluha ušesa, nerazumevanje, očitki, da smo nestrpni sebičnejši, ki poznamo samo svoj žep, blagor konzumenta, ki je dal večino volilnih kroglic, pa nam je bil deveta brigada.

V takem ozračju smo se polagoma prebudili. Slutili smo, da bo po vojni demoralizirana ljudska masa udarila po nas, če ne bomo javnosti glasno povedali, da nam je dovolj takih razmer. In vršil se je impozanten protestni shod ob udeležbi nad tritisoč slovenskih gospodarjev, ki so izjavili, da hočejo biti v svobodni državi svobodni državljani. S'edila je velika zamera pri političnih mogoteh, v naših ljudeh pa se je dvignil stanovski ponos. V naših vrstah je rasel pogum in odpor, obenem pa je po vsej Sloveniji pričelo živahno organizatorno delo. V trgovskih gremijih, obrtnih zadrugah in njihovih zvezah je vzklilo novo življenje. Tihi trgovci, ki se prej pri omizju desetih oseb niso upali izpregovoriti par besed, so nastopili kot govorniki in branitelji trgovskih

interesov. Volja do uveljavljanja trgovskega stanu je postala močna. Solidarnost in stvarna borbenost se je krepila med nami. Pa je bilo treba tako. Saj smo vsak dan imeli na redu nove težave: carina, valuta, žigovanje bankovcev, maksimiranje cen, pobiranje draginje, davki, trošarine, promet, socialna zakonodaja, vse to nas je trlo. V organizaciji smo se čutili močnejše in nismo se dali prezirati od političnih strank. Utirali smo si pot med demagogijo in znano slovensko zavistjo do stvarnih ciljev. Postajali smo mnogim neprijetni in nadležni. Domnevali so v nas gospodarskih vodnikov napačne ambicije, morda so celo videli v nas konkurenta profesionalnih politikov. Vse to so bile napačne domneve. Saj nismo hoteli drugega kot uvaževanje bitnih zahtev slovenskega gospodarja. Pojavila so se trenja v vedno ostrejši obliki, pričelo je treskati in grmeti, kmalu smo se nahajali sredi najostrejšega boja. Pa kar nas je bilo od političnih strank neodvisnih gospodarjev, smo mirno in veselo sprejeli to borbo. Nismo se dali od nikogar motiti na svojem potu do pozitivnih ciljev v korist našega gospodarstva. Spoznali smo se medtem s hrvatskimi in srbskimi gospodarji, udeleževali se skupnih zborovanj, konferenc in anket, korakali smo dalje. Hoteli smo sodelovati in sodelovali smo. Naš glas so čuli povsod, čeprav čisto mnogim ni bil prijeten. Videli smo, da se naš hrvatski in srbski tovariš trgovec tudi bori, spoznali smo njihove stanovske vodnike in te vztrajali smo lažje. Proces dozorevanja pravih slovenskih gospodarjev in še posebej njih vodnikov je bila ta doba. Čim bolj smo spoznavali vedno nove momente v razvoju slovenskega in državnega gospodarstva, tem jasnejše so bile oblike našega delovnega programa za bližnje bodočnost.

Pravico si priboriš samo v borbi. Zato smo se borili dalje. V političnih krogih je bilo merodajno napačno naziranje, ki se še danes skuša uveljaviti, da naj gospodarstvo služi politiki in ne obratno. Ni čuda, če so tako zgrešena gesla naša spretni konjunkturisti, ki so po takih načelih »gospodarili« in slovenskemu narodu zagospodarili na stotine milijonov narodnega premoženja. Poslušni in za svoj žep spretni vršileci takih gospodarskih nalog pri tem niso odrezali slabo. Duševni vodniki takega započeta pa niso videli resničnega položaja pred seboj. Nedovzetni so bili za svarilne besede treznih gospodarjev. Rušili so mesto gradili. V takih razmerah je bilo težko obvarovati se infekcije. In res jih je mnogo zablodilo.

Vendar nas tolaži zavest, da je tudi težka bolezen ozdravljiva, če je organizem krepak. Tudi slovensko gospodarstvo bo prebolelo te moralne in materijalne rane. Nismo klonili z duhom in ne bomo. Tem manj, ker vidimo, da je načelo čistih rok in pošteno delo za narod vedno zmagalo. In tudi danes zmaguje nad takimi pojavi.

Take borbe so nas često razdvojile v naših stanovskih vrstah. Malenkostni oziri, bojazen pred gmotno škodo, neumestna plašljivost radi politične odvisnosti, včasih tudi pomanjkanje lastne pravilne sodbe nas je razdruževalo. Političnim strankam je vse to všeč, saj to slabi naš stanovski odpor proti njihovim pogreškam. Zato

URADNI TEČAJI ZA DECEMBER.

Finančni minister je za december določil naslednje uradne tečaje: 1 napoleon 219.10 Din, 1 zlata turška lira 247.50, 1 angleški funt 276, 1 dolar 56.90, 1 kanadski dolar 56.60, 1 nemška marka 13.56, 1 poljski zlat 6.38, 1 avstrijski šiling 8, 1 belga 7.90, 1 madžarska penza 9.92, 100 franc. frankov 222.40, 100 švicarskih frankov 1095.40, 100 ital. lir 298.15, 100 holand. goldinarjev 2284.70, 100 romunskih lejev 34.20, 100 bolgarskih lejev 41.10, 100 danskih kron 1517.10, 100 švedskih kron 1522, 100 norveških kron 1517.10, 100 španskih pezeta 917.20, 100 grških drahem 73.65, 100 češkoslovaških kron 168.70 Din.

* * *

ZUNANJA TRGOVINA AVSTRIJE.

V oktobru je znašal uvoz Avstrije 279.4 milj. šilingov, izvoz 206.9 milj., pasivnost torej 72.5 milijonov. Nasprotno mesecu septembru se je zmanjšala pasivnost za 13.9 milj. šilingov. V prvih de-

naj bi po izkušnjah preteklih let sledilo spoznanje v onih, ki niso razumeli čistih namenov naše borbe. Borba onih, ki smo šli svojo pot, je bila težka in odgovornosti polna. Bila pa je plemenita in prinesla nam je mnogo pozitivnih uspehov. Ne priznavamo nikomur monopola na patriotizem. Naj bo dana vsakomur, ki iskreno ljubi našo državo, da se udejstvuje v njen prid. Težje je ostati neodvisen od političnih strank kot biti politični pristaš. Vendar pa bodo morale politične stranke spoštovati in uvaževati pošteno delo neodvisnih gospodarjev, ki so v prvi vrsti poklicani, da s svojim svetom in izkušnjami pomagajo graditi v gospodarstvu.

Emancipacija gospodarskih krogov od političnih vplivov bo slovenskemu narodu samo koristila. Lojalnost v medsebojnih odnosih naj bi poleg osebne tolerance pospeševala stvarno delo vseh, ki so za to državo. Solidarnost gospodarskih krogov naj v drugem desetletju utrdi našo gospodarsko moč in pripomore slovenskemu kapitalu k pravilnejšemu in smotnejšemu izpolnjevanju svojih nalog, kot smo mogli to zabeležiti v prvih desetih letih lastne državnosti.

Oni, ki so dobre volje in iskrenih misli, bodo tudi v drugem desetletju delali v prosep našega gospodarstva.

Pospeševanje trgovine, obrti in industrije in oblastne samouprave.

(Nadaljevanje.)

V tem pogledu nam morata biti za vzor Švica in Italija ter tudi drugi kraji. Švica živi skoro samo od tujkega prometa. Italija ima letnih dohodkov od tujkega prometa čez 3 milijarde lir. Naša domovina se lahko primerja s temi kraji, ali jih celo nadkriljuje po svoji lepoti. Ako zastavimo vse sile, da bo na eni strani dovolj reklame za lepoto naših krajev, na drugi strani pa z modernimi hoteli nudimo tujcem vse udobnosti, potem sem prepričan, da bo v nekaj letih ta panoga postala največji vir našega narodnega gospodarstva.

Zato smo letos to postavko tudi ojačili v toliko, da bo dovolj sredstev za prihodnje leto. To postavko smo ojačili, ker smo morali misliti tudi na to, da po zgledu drugih krajev pričnemo udeleževati privatno inicijativo za gradnjo hotelov, restavrantov in drugih naprav za kolikor mogoče udobno bivanje tujcev, ker homo le na ta način privabijo več tujcev v našo domovino.

Poslanec Ivan Mohorič:

Visoka skupščina! Po kritiki izdatkov je treba stvarno kritizirati pokritje teh izdatkov. Če hočemo biti stvarni, je treba, da si v celoti ogledamo načrt, kako je zamislil oblastni odbor oziroma večina pokritje izdatkov, ki so predvideni.

Struktura tega načrta je sledeča: Državna tangenta 23.900.000 Din, konsumne davščine 24 in pol milijona, samostojni davki 2-3 milijona, lastni dohodki ca 6.500.000 Din, doklade na direktne davke 3-4 milijona in prihraneh iz prejšnjega leta 4.000.000 Din. To je v okroglih številkah karakteristika sedanjega finančnega položaja, v katerem se nahaja oblastna samouprava.

Torej vidimo, da sta najglavnejši postavki na eni strani konsumne davščine s 24 in pol milijona Din in prispevek države iz točke 2. in 3. prenesenega delokroga.

Da govorimo najprej o prispevku države. Njihova karakterizacija je podana že s tem, da figurira v našem proračunu kot izreden dohodek, to se pravi, on ni redni dohodek. V tem je že ena neprijetnost. Posebno pa je ta neugodnost stopnjevana z ozirom na delikatnost sedanjega finančnega političnega položaja, v katerem se nahaja oblastna samouprava.

Kajti mi smo odvisni prvič od dobre volje, drugič od tehnike državnega budžetiranja, ki se giblje od leta 1925 konstantno v smeri koncentracije budžetskih kreditov, kjer je izvajanje potreb raznih oblasti jako težko. In končno je odvisen naš finančno-političen položaj od vsakokratne politične konstelacije.

Jaz mislim, da gospodje od večine niso vnesli v proračun vsega, kar nameravajo dobiti iz državnega proračuna, ki

se bo šele odobril in ki je šele v načrtu izdelan. Kajti sedanji proračun velja do 31. marca, novi pa od 1. aprila 1929 in je šele v osnutku komaj sestavljen. Jaz mislim, da so postavke, ki so vnešene kot državni prispevek, take, da ne bodo prizadete radi eventualnih redukcij, ki bodo v državnem proračunu nastale. Kajti ta stvar bi bila za nas neugodna, ker bi se potem dohodki zmanjšali in bi se zato tudi izdatki morali v tej smeri eventualno omejiti.

Na eno točko bi hotel opozoriti. V generalni debati o našem proračunu se je navedlo, če se prav spominjam, da je država pobrala 227 milijonov dinarjev davkov in da oblastne davščine znašajo napram temu samo 32 milijonov dinarjev, to je 15% tega, kar pobira država.

Jaz pa diaponiram temu, kar država pobira, to, kar ona vrača. Ona vrača samo 23-90 milj. dinarjev, to je komaj 10%. To je premalo in če pogledamo posamezne postavke našega proračuna, bomo videli sledečo sliko:

Za deželno kulturo brez asanacije vasi so predvideni izdatki: 9-8 milijona dinarjev, državni prispevek pa znaša 3-8 milijona, torej znaša deficit 6 milijonov dinarjev, ki jih bo treba pokriti iz lastnih sredstev. Pri javnih delih je izdatkov 13-8 milijona dinarjev, prispevek države pa znaša 3-9 milijona dinarjev, torej je deficita skoraj za 10 milijonov dinarjev. Pri poglavju Obrt in trgovina so predvideni izdatki z 2 milijonoma dinarjev, državni prispevek pa znaša samo 153.000 Din, vse ostalo torej 1.857.000 dinarjev je deficit. Pri zdravstvu — tukaj moram omeniti, da je pri tem poglavju pokritje še najbolj v redu — je izdatkov 30 milijonov dinarjev oziroma brez mladinskega in ubožnega skrbstva 26-8 milijonov dinarjev, država pa daje 14 in pol milijona dinarjev, torej je deficita še vedno skoraj 12 milijonov dinarjev. Pri socialnem skrbstvu prispeva država k 6 milijonom izdatkov 1 milijon, torej je deficita 5 milijonov dinarjev.

Gospodje, jaz navajam to radi tega, ker je sedanja politična situacija za večino ugodna, da ona po možnosti stremi za tem, da pri tem državnem proračunu, ki se bo obravnaval, gleda, da se to razmerje pobojša, kajti ako bi država vrnila namesto 10% tega, kar sedaj pobira davkov v Sloveniji, za preneseni delokrog morda 30%, bi bilo to pač pravičnejše razmerje. V tem pogledu imamo lep vzor v Avstriji, na Češkoslovaškem in v Nemčiji.

Če bi se to zgodilo, odpade vsa odjosa in demagoška kritika glede oblastnih davščin, ki znašajo sedaj 32.000.000 Din. Kajti 30% od 227.000.000 dinarjev bi znašalo 68.000.000 Din ali z drugimi besedami: Oblastni proračun v sedanji obliki bi bil pokrit.

Toda jaz smerim za drugim. Nedvomno je, da je napram lanskemu letu državna tangenta večja, toda tudi delokrog prenesenih agend je mnogo večji. Meni gre v prvi vrsti za to, da se bo državni proračun šele ustvarjal in ne moremo sigurnostjo računati na državne prispevke, mi pa želimo vendar priti na sigurno bazo.

Lansko leto je skupščina sprejela tozadevno resolucijo, katero nikakor ne bo kazalo letos pozabiti in jo smatrati položeno ad acta, ker še ni uresničena. Zato bi si dovolil pri tej priliki predlagati oblastni skupščini, da sklene:

»Pozivlja se ministrstvo financ, da predloži Narodni skupščini zakon o samoupravnih financah, da se da financam trdna zakonita podlaga.«

Toliko glede državnih prispevkov.

(Dalje prih.)

PROTI DOSELJEVANJU Z DEŽELE V MESTA V ITALIJO.

V Italiji vodijo kampanjo proti gori označenemu doseljevanju in za povrnitev prebivalstva na kmete. Tako je sklenil avtomobilski klub v Milanu, da v bodoče njegovi člani ne smejo sprejeti v službo nobenega šoferja, ki ni že vsaj eno leto bival v mestu. Odpustili bodo tudi vse one že nastavljene šoferje, ki so se naselili v Milanu šele v zadnjem letu. V raznih mestih imajo posredovalnice dela nalog, da za mesta dela ne sprejmejo več nobenega prosilca s kmetov.

Zbor Centrale industrijskih korporacij.

Zbori Centrale industrijskih korporacij so od nekdanj važni mejniki v prizadevanjih gospodarstva za izboljšanje položaja, ki dajejo programatične smernice našemu gospodarskemu življenju. Na čelu Centrale stoji preizkušeni vodnik naše industrije g. Bajloni, čigar imenovanje za guvernerja Narodne banke so vsi gospodarski krogi z veseljem pozdravili kot znamenje boljših časov za našo industrijo in umevanja za interese našega gospodarstva. Ob strani mu stojita kot podpredsednika najuglednejša gospodarska delavca Slovenije in Hrvatske gg. dr. Windischer in Aleksander.

Na višini dosedanjih Zborov je ostal tudi Zbor, ki se je vršil dne 29. t. m. ob navzočnosti zastopnikov vseh gospodarskih ministrstev in številnih zastopnikov industrijskih organizacij iz vseh delov naše države. Iz Slovenije so se zbora udeležili med drugimi podpredsednik Centrale gospod dr. Windischer, zastopnika Zveze industrijev ravnatelj gospod Krejči iz Ruš in tajnik gosp. ing. Šuklje, in še nekateri drugi industriji.

Zbor je otvoril guverner g. Bajloni, ki je v kratkih a markantnih potezah podal značajno sliko našega gospodarstva in podčrtaval znatne uspehe, katere je Centrala navzlic neugodnim razmeram v zadnjem času vendarle dosegla. Po otvoritvenem govoru je podpredsednik dr. Windischer v lepih besedah čestital g. Bajloniju k imenovanju za guvernerja Narodne banke in ga ob splošnem pritrjevanju prosil, da kljub vsestranski zaposlitvi ostane še nadalje na čelu Centrale.

Nato so se pričela poročila. Prvo poročilo je podal glavni tajnik Centrale g. Čurčin. Poročal je o svojem delovanju v ženevskem mednarodnem uradu dela s posebnim ozrom na industrijske interese v naši državi. Poročilo je vzel zbor po predlogu g. Marka Bauerja, ki je podčrtaval važnost sodelovanja industrijskih zastopnikov, brez debate z odobravanjem na znanje.

Še nekaj o novem predlogu državnega proračuna.

Kar se tiče dohodkov, je treba priznati, da je donos neposrednih in posrednih davkov všteti monopolne dohodke ocenjen realno, kakor to določa čl. 10. zakona o državnem računovodstvu. Izkazan presežek dohodkov pri prometnem ministertvu je nekoliko sumljiv, vendar se more priznati, da je dovolj realen z ozirom na prometne tarife in težnjo, da se povišajo. Pri vseh ostalih podjetjih je v tem predlogu izkazan presežek dohodkov. To se upravičuje s tem, da so povišani tudi izdatki in da je naravno, da se mora pričakovati sorazmerno povišanje dohodkov. Vendar je treba vzeti v preteht, da povišanje izdatkov ne more trajno vplivati na povečanje dohodkov, ako se ne prične temeljito reformirati poslovanje državnih podjetij. Pod današnjim režimom organizacije večine državnih podjetij obstoji naravna bojazen, da bi ti povišani izdatki ostali brez učinka. V rekapitulaciji dohodkov državnih podjetij obstoji anomalija. Po tej rekapitulaciji izgleda, da so vsa državna podjetja aktivna, ako se izdatki primerjajo s prejemki. Vendar se ob analizi proračuna posameznih resorov vidi, da so podjetja ministertva prosvete pasivna za preko 18 milijonov dinarjev, ministertva za narodno zdravje za preko 54 milijonov dinarjev, ministertva poljedelstva in voda za preko 5 in pol milijona dinarjev itd. V splošni rekapitulaciji bi se morala ta pasivnost točno izkazati, da bi bil izključen vsak dvom o izmeri pasivnih ali aktivnih državnih podjetij.

Če tudi je s členom 11. predloga finančnega zakona točno določena poraba dohodkov iz nemških reparacij po Dawesovem načrtu, vendar vračunanje vsote 274 milijonov dinarjev med državne dohodke ne predstavlja srečne novosti. Evidenca o prejemu in

Drugo poročilo — o oblastnih proračunih za leto 1929 in o finansiranju samoupravnih korporacij — je podal tajnik g. dr. Gregorič. V svojem poročilu je nanizal zanimive statistične podatke. V nadaljnjih izvajanjih je preciziral stališče industrije napram oblastnim davščinam in podčrtaval nujno potrebo, da se uredijo samoupravne finance zakonitim potom. O poročilu se je razvila zanimiva debata, v katero sta posegla izmed Slovencev ravnatelj gosp. Krejči (Ruše) in ravnatelj g. Kiepach (Fala). Oba sta se pečala z mariborskim oblastnim proračunom. G. Krejči je naglašal, da je industrija po tem proračunu težko obremenjena. Industrija naj plača najprej davščino na elektriko in kar ta davščina ne vzame, naj pa vzamejo doklade na družbeni davek. Industrialci mariborske oblasti so v silobranu in so dolžni oglasiti se z glasnim alarm signalom, da preprečijo previsoko obremenitev. Gosp. Kiepach se je pečal z vplivom davščine na nujno potrebno elektrifikacijo in povdarjal, da je davščina na elektriko precobčutna. V debati so se oglašili tudi zastopniki iz ostalih delov države in vsak za svojo oblast tolmačil težnje industrije glede oblastnih davščin. V debati je govoril tudi načelnik g. Tosič iz ministertva financ, ki je poročal o smernicah državne politike glede na samoupravne finance.

Sledilo je nato poročilo o industrijskih obligacijah, v katerem se je komentiralo in pojasnjevalo uredbo, katero predloži Centrala glede tega vprašanja.

V debati je obširno govoril tudi g. dr. Windischer o stanju posameznih industrij v Sloveniji. Zahteval je, da preneha kriza pameti in da pridemo do pomiritev v notranje-političnem položaju. Ob proslavi desetletnice posvetimo vse svoje sile in moči za smotreni gospodarski napredek naše države.

Zbor se dne 30. t. m. še nadaljuje in bomo o nadaljnjem poteku poročali v prihodnji številki.

porabi reparacij je brez dvoma jako koristna, obžalovati je le, da se ni že preje izvedla. Ne more se pa smatrati za dovoljeno, da se donos reparacij porablja za odpravljanje proračunskega deficita. Reparacije značijo pri sedanjem splošnem mednarodnem položaju problematičen donos in na take dohodke se ne sme vezati usode uravnovesenja našega državnega proračuna. Kakor je znano, se je že postavilo na dnevni red vprašanje revizije Dawesovega načrta, ki utegne povoljno izpasti samo za Nemčijo, nikakor pa ne za zaveznike. Proračun dohodkov naših javnih financ mora predstavljati delo naše lastne sposobnosti in proračun izdatkov se mora pokrivati kolikor mogoče z rednimi dohodki. Izdatki, proračunjeni s členom 11. predloženega finančnega zakona; se morajo smatrati za redne, ker predstavljajo državne obveze, ki se bodo raztezale na daljšo dobo v bodočnosti, dočim pokritje teh obvez, kolikor temelje na donosu reparacij, nima potrebne stalnosti. Kako se bodo pokrili ta del izdatkov, ako se donos reparacij zmanjša ali ako v obče prestane? Tudi prejšnji ministri financ so imeli priliko, da si pridobe ceneno finančno slavo, da so ob sestavi proračunskih predlogov všteli med dohodke tudi reparacijske prejemke, prejemke iz likvidacije zlate podlage Avstro-Ogrske banke itd. Oni so se upravičeno ognili umetnemu povišanju dr. izrednih dohodkov. Z novo prakso vračunanja reparacijskih prejemkov med proračunske dohodke so se otvorila za bodočnost vrata tudi možnosti, da se reparacije v naravi, ocenjene v denarju pojavljajo kot državni prejemki radi zmanjšanja deficita in dosege uravnovesenja proračuna. Vendar take novosti nikakor niso priporočljive za razvoj finančne

Trajen vir dohodkov

Razpečuje v kraljevini SHS Fran Ksav. Ležnik,
Maribor, Cankarjeva 26

nudi prodaja

MAGGI-jevih izdelkov za juhe.

politike, ki hoče biti zdrava. Reparacije se morejo smatrati edino za izredne dohodke, namenjene izključno za odškodnino krajev, ki so trpeli vsled vojnih operacij, in državljanov, ki so si pridobili z različnimi dejanji zasluge za državo. Med njimi so na prvem mestu invalidi in vojne sirote.

O tem proračunskem predlogu bi se moglo še marsikaj povedati. Izdelan je na hitro brez globljega proučevanja, kakor večina naših povojnih proračunov. Po svojem bistvu je navadna, precej okorna korektura letošnjega proračuna z nekaterimi izpremembami, med katerimi prevladuje tendenca povečanja državnih izdatkov. Tak, kakoršen je, predstavlja bolj izpolnitev ustavne formalnosti nego delo vsestranskega študija državnih in gospodarskih potreb naše države. V ostalem se brez završnih računov ne more niti pričakovati, da bi se mogel proračun sestaviti solidno.

Končno je treba podčrtati, da je le obžalovati, da ni proračun v smislu člena 11. zakona o državnem računovodstvu opremljen s splošnimi ekspoziciji in primernimi pojasnili o vsakem povečanem izdatku. Proračun za 1928-1929 je edini povojni proračun, pri katerem se je upoštevala ta koristna zakonska odredba ob njegovih predložitvi. Ti ekspoziciji vsebujejo širše linije gospodarskega programa vlade in zato morebiti ne bi bili nikdar tako potrebni nego so danes, ko se je ponovno čulo od uglednih članov vlade, da izdelujejo državni gospodarski program. Tudi ta proračun radi pomanjkanja ekspozicij kaže, da se pri nas še vedno daje večja prednost obetanju in besedam nego delu.

SLADKOR.

Tendenca na sladkornih trgih je že več tednov neenotna. Svetovni pridelek sladkorja cenita Willerth in Gray za leto 1928/29 na 26.536.000 ton proti 25.218.000 tonam v letu 1927/28, torej ca 1.300.000 ton več. Produkcija sladkorja iz pese je udeležena na tem skupnem številu z 8.925.000 tonami; to je približno ista številka kot lani, tako da odpade ves prirastek na trstni sladkor. Večji del prirastka pride na Kubo in na Javo. Kuba je z omejitvijo produkcije prenehala, na Javi je pa vzrok prirastka vpljava nove dobre vrste sladkornega trsta.

Prirastek 1.300.000 ton odgovarja dosedanjemu pričakovanju in je glavni vzrok nazadovanja sladkornih cen v zadnjih tednih. Proti prevelikemu pesizmu producentov pa govori dejstvo, da 5% prirastek produkcije nikakor ne more opravičiti približno 30% nazadovanje cen v zadnjem letu, in to tem manj, ker je približno enaki lanski prirastek bil popolnoma absorbiran od konsumna.

V zadnjem tednu so priobčili še eno statistiko, tičejo se specialno evropskega pridelka. Tu je najbolj pomembno to, da je naračunan nemški pridelek za 120.000 ton višje kot ga je cenil Licht. Cenitve za druge dežele so nekako takšne kot jih priobča Licht. Trgovski krogi pa pravijo, da je tudi glede Nemčije Lichtova cenitev pravilnejša kot omenjena statistika. Ta je nastala na podlagi druge okrožnice Mednarodne zveze za sladkorno statistiko.

Priporočamo

„Kolinsko cikorijo“
domači in dober izdelek!

Naročajte »Trgovski list!«

Iz naših organizacij.

Uradna dneva Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, ki bi se imela vršiti v torek, dne 4. decembra t. l. v Celju in v sredo, dne 5. decembra t. l. v Mariboru, odpadeta, ker se vrše ob teh dveh dneh zbornične odsekove seje oziroma plenarna seja zbornice. Uradni dan v Celju je preložen na torek, dne 11. decembra t. l., v Mariboru pa na sredo, dne 12. decembra t. l.

Trgovina.

Sejmi v Kamniku. Županstvo mesne občine Kamnik razglasa: Pričenši s prihodnjim letom se namesto dosedanjih sejmov vrše isti vsak drugi torek v mesecu in sicer: Za leto 1929: Kramarski in živinski sejmi: dne 8. januarja, 12. marca, 11. junija, 13. avgusta, 8. oktobra in 10. decembra. Živinski sejmi: dne 12. februarja, 9. aprila, 14. maja, 9. julija, 10. septembra in 12. novembra. Ako pade sejski dan na praznik, se vrši dotični sejem prvi prihodnji delavnik. Za dan 18. decembra 1928 javljen sejem se ne vrši, ker pade že na tretji torek v decembru.

Industrija.

Ogrska tekstilna industrija. Njen položaj označajo trenutno kot neugoden. Vsled stagnacije v trgovini tekstilne tovarne že več tednov ne morejo dobro prodajati in so morale začeti z omejitvami v obratovanju. Skoraj v vseh obratih delajo na dan samo 5 do 6 ur, v nekaterih pa samo 2 do 3 dni na teden. Delavcev pa ne odpustijo dosti, ker smatrajo stagnacijo samo za mimoidečo in si hočejo obdržati izvežbane strokovne delavce.

Velika angleška elektrofuzija. Angleški parlament je v državnem branju sprejel zakon o fuziji Angleškega državnega kabla z Marconijevo družbo in z Eastern-kablovo skupino. Podtajnik zakladnega urada Samuel je poudarjal prednosti te spojitve, bodisi za občinstvo kot za državo. Država se bo razbremenila dolga v višini 1.233.000 funtov in bo dobila vrhu tega v gotovini vsoto 1.267.000 funtov.

Produkcija jekla v Avstriji. Avstrijska železna in jeklena produkcija se je v zadnjem času zelo dvignila. Produkcija jekla je znašala v prvem polletju lanskega leta 266.000 ton, letos pa 310.000 ton. Odprta in še ne izvršena naročila so doseglja v prvem lanskem polletju 80 odstotkov polne kapacitete, letos pa 106%. Produkcija železne rude se je dvignila od 120.000 do 140.000 mesečnih ton v prvi letošnji polovici na 170.000 do 190 tisoč ton v drugi polovici.

ZVIŠANJE MEZD V AMERIKI IN ANGLIJI.

Glavna nemška zveza industrije se obrača proti pretiranim poročilom o zvišanju mezd ameriških delavcev po vojski; sedaj prihajajo tudi londonski »Times« z zaključki preiskave, ki jo je napravilo angleško delovno ministrstvo o današnjih mezdah v industriji v primeri s predvojno dobo. V prvi vrsti ugotavljajo, da je zvišanje zelo različno in da je včasih samo 20 odstotkov nad mezdami leta 1914, včasih pa tudi 100 odstotkov. Povprečno računijo v Ameriki sedanje mezde na 170 do 175 odstotkov predvojne višine. Ker je znašal indeks živil v septembru 165 odstotkov, se fakične mezde torej niso posebno dvignile. Še manj se o kakšnem bistvenem povišku more govoriti v Angliji, kjer na primer realne mezde (torej v primeri z indeksom) v prejšnjem in kovinski industriji v nobenem slučaju ne dosežejo 80 odstotkov predvojne višine. Samo dninarji so nekoliko bolje plačani kot pred vojno.

PO SVETU.

Avstrijska produkcija piva bo vsled ugodnega poletja letos višja kot lani; govorijo o 5.500.000 hl.

Osemurni delavnik je zopet vpeljala poljska kovinska industrija. Svoj čas so glede na konjunkturo začasno vpeljali deseturni delavnik.

Cena pšenice v Južnem Banatu je v zadnjem času močno padla in kaže še nadalje padajočo tendenco. Cena je 230 do 235 Din po kvaliteti. Cena koruze je 238 do 240 Din.

Direktna telefonska zveza med Dunajem in Newyorkom ter dviganje tečaja v Newyorku sta napočila avstrijske banke, da so se v zadnjem času udeležile večjih transakcij na newyorški borzi, ter so dosegle pri tem prav izdatne dobičke.

Načrt nove blagovne železniške tarife, ki pa pred začetkom bodočega leta ne bo stopil v veljavo, pripravlja jugoslovansko prometno ministrstvo.

Svetovni pšenični pridelek v letu 1928 znaša po cenitvi ameriškega poljedelskega ministrstva 3700 milijonov bušlov. Tu pa nista vključeni Kitajska in Rusija. Glede Rusije niso več tako pesimistični in pravijo, da je njen pridelek večji kot lanski.

Letošnja vračila dolarskih posojil Zedinjenim državam so rekordna. V prvih desetih letošnjih mesecih je bilo vrnjenih 1800 milijonov dolarjev, v istih mesecih lanskega leta pa 1340 milijonov.

George L. Harrison je bil imenovan na mesto umrlega Benjamina Stronga za guvernerja Zveznih rezervnih bank v Newyorku.

V evropski industriji kleja se pripravljajo sporazum med najvažnejšimi produkcijskimi deželami, tičejo se varstva, prodajnih pogojev itd.

Skandinavski novčani zveza se bo morda vendarle sklenila. V decembru se bodo sestali ravnatelji Norveške, Švedske in Danske banke in se bodo posvetovali tudi o enotnosti vrednot.

Mednarodna donavska komisija bo imela prvo bodočo sejo v decembru. Na dnevnem redu so tudi transportne davščine v Jugoslaviji, revizija taks v Železnih vratih ter predpisi rečne policije za območje Železnih vrat.

Konferenca za ureditev voznine v Severnem Atlantiku, zborujoča v Haagu, se je razšla brez uspeha. Upajo pa, da bodo ponovna posvetovanja bolj uspešna.

Ceno sladkorja so zvišale ogrske sladkorne tovarne za ½ pengö pri 100 kg. Nove veletržne cene so sledeče: Kristalni sladkor 111:40 do 113:50, sladkor v kockah v kartonih 117, v zabojih 118, sladkorni prah v vrečah 116:50 do 118:50 pengö.

V rumunski petrolejski industriji se pripravljajo fuzija družb Aquila Franco-Romana in Colombia. Treba je samo še odobritve občnih zborov. Petrolejske delnice so šle v Rumuniji na borzah v zadnjem času močno navzgor in so potegnile za seboj tudi industrijske delnice.

Bolgarsko posojilo v znesku 1.500.000 funtov se bo obrestovalo s 7:52 odstotki. Če bo namreč izplačano, kar je spričo dogodkov v Bolgariji zaenkrat dvomljivo.

Nemška industrija gumbov se pritožuje nad konkurenco Italije in Češkoslovaške, bodisi glede domačega trga kot glede eksporta. Centrum je v Turinju.

Načrt ustanovitve svilene borze v Lyonu prihaja zmeraj bolj v ospredje, in je verojetno, da bodo borzo v doglednem času ustanovili. Odpor proti nji je zmeraj manjši.

Notirane delnice na newyorški borzi so presegle 1. novembra vrednost 61 milijard dolarjev; v enem samem mesecu se je vrednost dvignila za 1743 milijonov dolarjev.

Delnice družbe Fiat bodo kljub vsem dementijem, kakor beremo, na newyorški borzi vendarle vpeljane.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija drž. rudnika v Bukinju, pošta Kreka sprejema do 5. decembra t. l. ponudbe za dobavo jamskega lesa, direkcija državnih železnic v Subotici do 6. decembra t. l. za dobavo platna za žage, direkcija drž. rudnika v Brezi do 8. decembra t. l. za dobavo 2 usnatih jermenov; mašinsko odelenje direkcije drž. železnic v Ljubljani do 12. decembra t. l. za dobavo brzino-merilnih trakov; direkcija drž. rudnika v Velenju do dne 15. decembra t. l. za dobavo krampov in železnih batov. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 14. decembra t. l. pri direkciji drž. rudnika v Velenju glede oddaje zgradbe uradniške stanovanjske hiše. — Dne 13. decembra t. l. pri direkciji drž. železnic v Sarajevu glede dobave okrogle mašilne vrvice. — Dne 15. decembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave klingerita in taurila; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave vodovodnih cevi ter glede dobave svinčenih plomb; pri glavnem sanitetskem skladišču v Zemunu glede dobave kant za vodo, bolniških svetilk ter kuhinjskih vilic in nožev; pri mašinskem odelenju direkcije drž. železnic v Ljubljani glede dobave raznih stekel in šip; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede oddaje dveh buffetov na postaji Gabela v zakup. Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpoled.

Naznanilo. Pred božičnimi prazniki izidejo Ivan Hribarjevi spomini, katere smo priobčevali v našem listu, v posebni knjigi, ki bo obsegala okoli 550 strani velike osmerke. Izšel bo pa obenem tudi II. del spominov istega pisatelja pod naslovom »Osvojevalna doba«. Ta del je v tisku skoro že gotov. Obe knjigi bosta v platno vezani in se prodajata na naročnino v naši upravi že sedaj sprejemajo. Ceno knjigama naznanimo v nekaj dneh. Za danes le opozarjamo, da bo drugi del silno zanimiv in da bo obsegal po priliki tudi kakih 550 strani. Evo njegovega obsega:

- I. Po balkanski vojni.
- II. V Berlinu.
- III. V Petrogradu.
- IV. V Moskvi.
- V. Na poti v Sofijo.
- VI. Pri Gešovu in Pašiču.
- VII. Pri Hartvigu. — Na poti za Pašičem.
- VIII. Vnovič v Petrogradu.
- IX. V Parizu.
- X. Po sarajevskem atentatu.
- XI. Vojna napoved.
- XII. V policijskem zaporu.
- XIII. V preiskovalnem zaporu.
- XIV. Vnovič v policijskem zaporu.
- XV. V prognanstvu v Abtenau-i. — Pričevanje v pravdi proti dr. Kramarju.
- XVI. Pred vratmi svoje ožje domovine.
- XVII. Zopet v Ljubljani. — Pripravljala dela za bližajočo se velike dogodke. — Narodni svet in Narodno veče.
- XVIII. Proglasitev oцепitve od Avstro-Ogrske in zedinjenje s Srbi in Hrvači v eno državo. — Revolucijonarjna ustanovitve Narodne vlade.
- XIX. Na poti v Zenevo. — Sestanek s Pašičem v Rimu. — Čez Brindisi in Krf v Dubrovnik in odondot preko Hercegovine in Bosne v Beligrad.
- XX. Državnopravni čin ujedinjenja. — Kako smo do njega dospeli. — Moji razgovori s Pašičem o uredbi skupne države.
- XXI. V Belem gradu. — Sestavljanje vlade in delegacije za Pariz. — Načrt za privlečenje Bolgarije. — Moje imenovanje za poslanika in polnomočnega ministra v Pragi.
- XXII. Zopetno potovanje v Beligrad. — Odklonitev časti in dolžnosti glavnega delegata pri mirovnih pogajanjih v Parizu. — Poslanik in polnomočni minister v Pragi.
- XXIII. Konopišt. — Nadvojvoda Fran Ferdinand d'Este. — Srbski dvorski arhiv. — Kralj Aleksander Obrenović.
- XXIV. Koroška in Rapallo — dve naši nacionalni katastrofi. — Kdo ju je zakrivil.
- XXV. Opazovanje iz Prage, kako se razvijajo dogodki v domovini. — Odločba vrniti se vanjo.
- XXVI. Pokrajinski namestnik v Ljubljani.
- XXVII. Doslov.

Ivan Hribar:

150

Moji spomini

In moj sklep je bil storjen. Dejal sem si, da ga pred njim samim osramotim, ako mu dolg vrnem koj naslednjega dne. Toda kako? Bil sem skoro suh. Le za najpotrebnejše sem imel še nekaj goldinarjev. Dolgo prevdarjam, kako in kje dobiti tisočak. Sram me je bilo iskati posojila. Saj nisem dal nikdar znati, da živim v tesnih razmerah. A sila kola lomi. Premagal sem sramežljivost in stopil k Vasu Petričiču. Nezmožen sem popisati, v kaki zadregi sem bil, predno sem spravil iz sebe, kaj me je k njemu privedlo. Vaso pa, ne da izpregovori besedo, odpre blagajnico, vzame iz denarnika, ki ga potegne iz tresorja, tisočak in mi ga izroči z besedami: »Evo Ti novca. Ne hiljadu, deset hiljada bih Ti pozajmio. Radi odplate nemoj imati brige. Nije mi žurno.«

Koj tisti trenutek hitel sem k dr. Tavčarju. Rdečica ga je obšla, ko sem mu pomolil tisočak in ga prosil, naj mi izroči menico, katero sem mu za večjo varnost dal ob izposojanju. Od tedaj sem si nasproti njemu ohranil vedno popolno neodvisnost. Pozabil tega mučnega dogodka pač nisem nikoli; žela pa mi ni ostalo v srcu. Posledica tega je bila le, da sem od tedaj nasproti dr. Tavčarju s tem večjim naglasom zastopal svoje mnenje in politično prepričanje. V potrebah mi je potem še večkrat z denarjem pomagal Vaso Petričič in kasneje jako kulantno tudi Fran Kolmann.

Ker je duhovščina dr. Tavčarjevo ponudbo soglasno odklonila, bilo je užaljeno njegovo samoljubje in ostala mu je neka jeza do duhovstva sploh. Sam mi je čez nekaj leta na to dejal: »Ko bi bil šel v semenišče, bi bil danes kak prav fanačen in borben kanonik ali celo škof; izrek, ki je jako značilen za presojanje marsikakih nagibov njegovega javnega delovanja.«

Ko sva prišla oba v deželni zbor, nastopala sva s početka složno, dogovorivši se preje o vseh zadevah, ki sva jih mislila spraviti v razpravo. A že pri deželni hipotečni banki pustil me je dr. Tavčar, ne da bi me bil preje o tem obvestil, na cedilu. Na moje očitke izgovarjal se je s skrbjo za rast in procvit Mestne hranilnice.

Kmalu nato razpravljalo se je v deželnem zboru vprašanje, ali naj dežela prevzame garancijo za prioritete dolenskih železnic ali naj plača stavbni prispevek 500.000 goldinarjev. Bil sem za prevzete garancije, ker sem po zrelem uvaževanju prišel do prepričanja, da se bodo železnice izplačale in da bo torej iz tega naslova dežela le v prvih letih imela doplačila. Prišel sem pa na misel, da bi se 5% od onih 500.000 goldinarjev, katere si dežela prihrani, ker ne plača gradbenega prispevka, vsako leto nalagalo v poseben

fond. Iz tega fonda bi se predujmoma plačevali oni zneski, ki bi zaradi prevzete garancije bili kdaj potrebni, sicer pa da bi se rabil za železniške namene dežele Kranjske sploh. Razodel sem to svojo misel dr. Tavčarju in on me je naprosil, naj ta predlog prepustim njemu, rekoč: »Vendar se ne boš samo ti v deželnem zboru postavil s pametnimi predlogi!« Ker mi ni bilo za osebno reklamo, temveč samo za stvar, prepustil sem mu predlog prav rad in z neznanim veseljem mi je po seji železniškega odseka, čegar član je bil, dr. Tavčar pripovedoval: »Ti ne veš, kakšno senzacijo sem zbudil s Tvojim predlogom. Schwegel me je hvalil kot finančni genij prve vrste!« Tega otročjega veselja bil sem vesel tudi jaz. — Še lansko leto sem čital, kako so v deželnem zboru celo Šusterčevci hvalili ta predlog. Ko dr. Šusteršič sedaj izve, na čegavi njivi je ta zel zrastla, utegne tudi fond, ki se je po tem predlogu nabral, porabiti v svoje strankarske namene, kakor je že porabil vseučiliški fond.

V dobi mojega županovanja bil je državni poslanec ljubljanski Josip Kušar. Imel sem čisto opravka pri osrednjih uradih na Dunaju in prosil sem ga, da me je spremljal k dotičnim referentom. Na svojo žalost moral sem se prepričati, da si Kušar ni mogel pridobiti ne ugleda in ne vpliva. Zato me je v srce peklo, ko sem videl, da ima ravno poslanec naše najvažnejše občine med slovenskimi poslanci takorekoč najmanj vpliva. Ko so torej prišle nove volitve in se je pri meni zglašil deželnosodni svetnik Ivan Vencajz, takratni predstojnik za mesto delegovanega okrajnega sodišča v Ljubljani, in mi je naznanil, da bi rad kandidoval v državni zbor ter me vprašal, če bi ga hotel podpirati; obljubil sem mu to podporo takoj. Vencajz sem namreč poznal kot izvrstnega jurista, kot vseskozi narodnega uradnika in na vse strani neodvisnega sodnika in slišal sem ga od vseh naših juristov, zlasti tudi od dr. Tavčarja in dr. Majarona, vedno hvaliti in poveljevat. Če se je torej tak mož oglašil za državnozbornega kandidata, bil sem si takoj na jasnem, da bi silno dobro zamenil poslanca Kušarja, o katerem poslednjem sem mislil, da mi bo mogoče pregovoriti ga, naj ne kandiduje več.

Ko je prišel čas volitev, oglašil je Ivan Vencajz kandidaturo pri izvrševalnem odboru v Ljubljani. Govoril sem nato z bivšim poslancem Kušarjem ter mu predočeval, da bi bilo bolje, ako on svoje kandidature ne prijavi. Odgovoril mi je, da jo prijavi, češ, da mu je dr. Tavčar rekel, naj od svoje kandidature na noben način ne odstopi. Kušar je pri tem dobrodušno pristavil: »Pa še Ti me podpiraj, saj veš, da mi tistih dnevni deset goldinarjev pri mojih razmerah prav pride.«

Bil je sklican shod zaupnikov in pokazalo se je takoj, da so bili zaupniki po dr. Tavčarju in njegovem koncipijentu dr. Josipu Kušarju obdelani glasovati za očeta poslednjega, bivšega poslanca Josipa Kušarja.

Razprava je bila živahna in zaupniki so se razšli, ne da bi bili glasovali. Pri drugi seji, pri kateri sem iz neke posebne liberalnosti trpel, da je za svojega očeta govoril in agitoval njegov sin dr. Josip Kušar, prišlo je do glasovanja. Kandidatura Kušarjeva značala je z dvema glasovoma večine. Na to sem proglasil, da se večini podvrgavam tudi jaz; da sicer ne bom delal za Kušarja, da bom pa zanj glasoval in priporočal tudi vsem dugim v tem obziru disciplino.

Pri volitvah je bil izvoljen zopet Kušar, ki bi bil gotovo padel, ko bi se bil jaz postavil proti njemu. Dr. Tavčar mi je kasneje nekoč priznal, da bi res bilo veliko boljše, ko bi bil takrat prodril Vencajz, da je pa on za Kušarja delal zato, ker ga Vencajz ni prišel prositi, naj podpira njegovo kandidaturo. Tedaj zgolj iz užaljenega samoljubja. Vencajz pa mi je od takrat, dasi sem se za njegovo kandidaturo z vso silo zavzemal in do končnega glasovanja na shodu zaupnih mož tudi zvesto zanj stal, postal hud ošoben protivnik in mislil je menda na vse načine, kje in kako bi mi škodoval. V tem se je nečesa domislil.

Ko je premeščen bil iz Krškega za predstojnika za mesto delegovanemu okrajnemu sodišču v Ljubljano, imel je navado, da je vsako jutro hodil zajtrkovat na Gornji Rožnik. Sestajal se je ondi z nekaterimi drugimi zgodnjiki, med katerimi je bil tudi knjigovodja banke »Slavije« Ivan Pribil. Leta je Vencajz med drugim, kajti zabave pri zajtrku vrtile so se okoli raznih predmetov, pripovedoval, kakšne dohodke imam kot ravnatelj banke »Slavije«. Bržkone mu je naslikal stvar še v veliko svetlejših barvah, kakor je bila v resnici. Teh pogovorov spomnil se je sedaj Vencajz in sklenil je — z namenom, da se mi maščuje — ustanoviti mi konkurenčno zavarovalno podjetje, misleč menda, da me s tem gmotno oškoduje. Tako je — po znanem reku, da imajo včasih mali uzroki velike posledice — nastala »Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. Namena, ki je bil glavna pobuda za nje ustanovitev, Vencajz ni dosegel. Meni iz tega ni nastala nikaka škoda. Nova zavarovalnica mi je bila le v pobudo za intenzivnejše organizatorno delo in poslovni uspehi so vsled tega bili še ugodnejši.

Vencajz sodil sem napačno. Kakor hitro je namreč propadel kot državni poslanec za Ljubljano, obesil se je duhovniški stranki za škričje in postal je njen državni poslanec, dokler mu niso nekega dne dali razumeti, da je njegovega poslančevanja dovolj. Poleg tega mu je pa poslansko življenje zagrenil dr. Ivan Tavčar, ki je proti njemu vprižarjal cele križarske vojske, potujoč od shoda do shoda in govoreč s plameničimi besedami proti njemu. Izrabljal je v tem boju celo njegove osebne napake in slabosti.

V občinskem svetu ljubljanskem delovala sva z dr. Tavčarjem s početka složno. Najini predlogi bili so taki, da je mogel on podpirati moje, jaz pa njegove.

Motvoz Grosuplje

domači slovenski izdelek **Tovarna motvoza in vrvarna d. d.**
Svoji k svojim! **GROSUPLJE pri LJUBLJANI**

KUVERTA

Tvornica kuvert in
konfekcija papirja
LJUBLJANA
Vožarski pot št. 1
- DRUŽBA Z O. Z. - Karlovska cesta št. 2

R. RANZINGER, LJUBLJANA

Telefon 2060 (RAJKO RANZINGER) Telefon 2060
Špedicijsko podjetje, skladišče, carinsko posredništvo, prevažanje pohištva

Trgovci in industrijci

TRGOVSKI LIST!

se priporoča
za

oglašanje inseratov!

MIRTNE vence in šopke za poroka najnovejših oblik, božične prtičke (rutice), umetne cvetlice in peresa, nagrobne vence i. t. d. nudi po konkurenčnih cenah

Cvetličarna Podčetrtok
Lastnik:
RADO PREGRAD.
Specijalistična:
Mirtni venci in šopki.

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

Ivan Jelačin
Ljubljana

Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenik!

TRAJNO koristno darilo za Miklavža in Božič je samo **'GRITZNER'** in **'ADLER'** šivalni stroj, ter pisalni stroj **'URANIA'**.

Znižane cene, najlepše opreme edino le pri

JOSIP PETELINČU

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika, ob vodi. Telef. št. 2913.

L. Mikuš, Ljubljana
Mestni trg 15
DEŽNIKI! DEŽNIKI!

Izdolovanje oljnatih barv, firneza, lakov in steklarskega kija. — Zaloga kemičnih in rudninskih barv. — Potrebščine za slikarje, pisarje, ličarje in druge, vse v te stroke spadajoče.

Se priporočam
Ivan Jančar

TRGOVINA
MIKLOŠIČEVA C. 4
SKLADIŠČE
VIDOVĐANSKA 14.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

USTANOVLJENA 1900.

CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA

USTANOVLJENA 1900.

Delniška glavica:
Din 50.000.000.—.

PODRUŽNICE:
Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Novo mesto, Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Split, Šibenik, Trst.

Brzjavni naslov:
Banka Ljubljana.

Skupne rezerve ca:
Din 10.000.000.—.

Se priporoča za vse bančne posle.

Tel. št. 2861, 2413,
2502, 2503.